

316 (082)

У 74

ІНФОРМОЕНЕРГЕТИКА

ІІІ-го ТИСЯЧОЛІТТЯ:

СОЦІОЛОГО-СИНЕРГЕТИЧНИЙ

ТА МЕДИКО-ЕКОЛОГІЧНИЙ

ПІДХОДИ

**ЗБІРНИК
НАУКОВИХ ПРАЦЬ**

**КИЇВ-КРИВИЙ РІГ
2003**

характеризуються глобальними масштабами та інтегруванням усіх засобів масової інформації, та їх потенціальною інтерактивністю вже суттєво змінює нашу культуру, створюючи "єдиний світ планетарного спілкування", повертаючи разом з тим цінності індивідуалізованої комунікації, але на новому інформаційно-якісному рівні.

Література

1. Социологический энциклопедический словарь. Под ред. Осипов Г.В. – М.: Норма, 2000. – 488с.
2. **Кастелс М.** От «галактики Гутенберга» к «галактике Маклюэна»: возникновение культуры средств

массовой информации / Культура реальной виртуальности: интеграция электронных средств коммуникации, конец массовой аудитории и возникновение интерактивных сетей // Информационная эпоха: экономика, общество и культура: Пер с англ. / Под науч. ред. О.И.Шкартана. – М., 2000.

3. **Гіденс Е.** Соціологія / Пер. с англ. В. Шовкун, Аю Олійник. – К.: Основи, 1999, - 726.

4. **Элпюль Ж.** Другая революция / Новая технократическая волна на Западе. Под ред. П.С.Гуревича., М.: Прогресс, 1986, 148-151с.

Одинока І.А., Погорілецька А.В.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ АСПЕКТ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Інформаційний аспект підприємницької діяльності, перш за все, обумовлює найбільш повне розуміння того, що в понятті "підприємництво" переплітається сукупність не тільки економічних, а й юридичних, політичних, історичних та психологічних відносин. Але економічні відносини, як базові відносини, обумовлюють характер всіх інших. Більше того, рівень розвитку підприємництва в Україні, особливо малого і середнього, багато вчених і політиків вважає лакмусовим папірцем демократії.

Ось чому в інформаційному аспекті особливої уваги вчених потребує тлумачення самого поняття підприємництва як економічної категорії.

Багато хто вважає, що підприємництво, як економічна категорія, відбиває певні економічні відносини між господарськими суб'єктами з приводу одержання і розподілу доходів на основі економічної конкуренції. В цілому, погоджуючись з таким визначенням, все ж, на нашу думку, його варто було б доповнити положенням, що ці відносини пов'язані з ризиком. Як вважав французький банкір – економіст початку 18 століття Р.Кантільон, готовність до ризику – це головна риса підприємця. Підприємець ризикує своїм часом, працею, діловим іміджем, вкладеними грошми і ін.

В той же час ризиковий капітал в країні по інформаційним даним нині становить десь приблизно 400 млн. гривень, а потенційно він в багато разів більший. Це являється свідченням, зокрема, того, що в Україні ще в недостатній мірі розвинене венчурне (ризикове) підприємництво, що значно гальмує інноваційний розвиток її економіки. Останнє в значній мірі обумовлено тим, що поступове просування України до ринкових форм і методів господарювання почалося недавно в історичному розрізі і існує цілий ряд проблем економічного і політичного характеру, які зумовлюють, зокрема і те, що значна кількість підприємців займається посередницькою діяльністю. Так, на початок 2003 р. понад 70% підприємців Кривого Рогу займаються саме такою діяльністю.

Світова практика свідчить, що дійсно революційний прорив в розвитку підприємництва в Україні, який на чергу дня поставлено її урядом, може забезпечити поширення інноваційної моделі підприємництва, яка виходить не із наявних ресурсів, а із можливостей виробництва, із всіх можливостей пошуку достатніх ресурсів. Для чого підприємець формулює мету виробництва, вивчає ринок, оцінює власні ресурси і співставляє їх із знайденими можливостями, шукає додаткові ресурси, діє у відповідності із найдоцільнішим із усіх альтернативних варіантів.

Перехід до ринкових відносин в Україні в значній мірі пов'язаний з створенням і розвитком мережі малих підприємств, які здатні активізувати структурну перебудову економіки, надати широку свободу вибору

підприємницької діяльності та додаткові робочі місця, і забезпечити широку окупність затрат, оперативно реагувати на зміни споживчого сектору. На Дніпропетровську область припадає понад 6% продукції (робіт, послуг), яка виробляється у сфері малого підприємництва України, тобто вона посідає четверте місце після Донецької, Харківської області та міста Києва. В малому та середньому бізнесі, по офіційним даним, занято 19% працездатного населення області. Це свідчить про те, що для багатьох громадян підприємництво стало основним видом роботи або формою вторинної зайнятості. В той же час у промислово розвинених країнах малі підприємництва становлять 90–95% їхньої загальної кількості та створення 20-60% валового національного продукту.

Зрозуміло, що головним, від чого залежить розвиток малого і середнього підприємництва є активність самих суб'єктів підприємницької діяльності. Як свідчить практика, її підвищенню сприяє, зокрема прогресивна інвестиційна політика, яку проводить уряд, реформування податкової системи, вдосконалення нормативно-правової бази в галузі підприємницької діяльності, зменшення адміністративно-стимулюючого кредитування і ін. Все це може бути реалізовано лише в тому випадку, коли влада і підприємство будуть партнерами. Кривий Ріг демонструє багато повчального саме в такому партнерстві. Про це свідчить і той факт, що обсяг наданих кредитів у Кривбасі в національній валюті, як про це наголошувалося на міжрегіональній нараді представників малого та середнього бізнесу 14 вересня 2002 р. в Дніпропетровську, тільки за сім місяців минулого року склав більш як 129 млн. гривень, що на 13% більше, ніж за 2001 р., а у доларах США близько 4,5 млн. (зростання 19%).

Підприємництво – це інтелектуальний вид діяльності, що об'єктивно обумовлює певні вимоги до особливостей підприємця, і, особливо до підприємця-менеджера. Відомо, що фірми "Дженерал моторз" і "Міцубісі" своїх успіхів досягли завдяки створенню в них культури менеджменту. І не випадково, що у Європі і США створюються школи, які вивчають менталітет успіху на базі взаємодії з інформаційним полем Землі.

В той же час в Україні багато підприємців – це люди не тільки з недостатньою освітою, але і взагалі з низьким рівнем інтелекту. А тому не випадково, що 35% опитаних Криворізького регіону вважають, що приватні підприємці в Україні – це безпринципні люди, готові на все в цілях збагачення.

Однією з причин поширення таких поглядів являється те, що, наприклад, в 2001 р. 3,5 тисяч підприємств України працювало "в тіні", а грошовий обіг в них складав 18 млрд. гривень. Крім того, тіньова

економіка являється підґрунтям таких соціальних вад і злочинів як шахрайство, рекет, розбій, вбивства і ін.

Характерною рисою підприємництва в Україні являється і те, що воно не займає належного місця в вирішенні важливих соціальних і економічних проблем суспільства, що властиве багатьом країнам з розвинутим ринком. Так, наприклад, в США ділові люди вкладають кошти в реконструкцію старих міських районів, сприяють підвищенню рівня зайнятості, розробляють власні економічні програми, дають кошти на розв'язання соціальних проблем і ін.

Прилипенко О.В., Лобанова А.С.

ІНФОРМОЕНЕРГЕТИКА ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНО-НОРМАТИВНОЇ СИСТЕМИ ПІДЛІТКІВ

Сучасне життя українського суспільства позначене суттєвими змінами у соціальних відносинах між різними верствами і прошарками населення, реформуванням соціальних інститутів. Неоднозначні за своїм змістом процеси відбуваються і у підлітковому та молодіжному середовищі. З одного боку, формується нова розкріпачена особистість, з іншого, відбувається деградація її ціннісно-нормативної системи, яка спричиняється тими негативними явищами, що мають місце у суспільстві. Як відомо, найбільш уразливою частиною населення є підростаюче покоління. Тому виникає нагальна потреба у з'ясуванні тих чинників, що впливають на формування його ціннісно-нормативної системи. Ціннісно-нормативна система, як відомо, включає в себе такі складові, як ціннісні орієнтації, смислоттєві орієнтири, принципи та норми соціальної поведінки, вольові якості. Формування ціннісно-нормативної системи відбувається під впливом тих соціокультурних умов сім'ї, школи, кола друзів, де виховується і навчається підліток. Тому його ціннісні орієнтації, звісно, є віддзеркаленням соціокультури соціального середовища, в якому він перебуває. В умовах трансформаційних періодів набуває особливої ваги своєчасна і постійна соціодіагностика стану і особливостей ціннісно-нормативної системи підлітків. Тому ми акцентували увагу на соціологічному дослідженні свідомості та соціалізації старшокласників м. Кривого Рогу (вибірка - 1200 респондентів, репрезентативна за віком, статтю, місцем навчання).

На підставі отриманих результатів можна зробити деякі висновки.

По-перше, абсолютна більшість опитаних респондентів (вік від 16 до 18 років) має усталені ціннісні орієнтації щодо визначення мети свого життя. Вони ґрунтуються на таких суспільних цінностях як сім'я, добробут, цікава робота, надійні друзі, кохання, добре здоров'я. Як бачимо, ціннісні орієнтації спрямовані, перш за все, на реалізацію особистісних інтересів, що, звісно річ, є базовим підґрунтям і для соціальної спрямованості особистості. Це свідчить про відвертість і щирість учнів, що є наслідком тих демократичних змін, які відбуваються в сучасній Україні.

По-друге, сенс свого життя до 75% опитаних старшокласників вбачає, насамперед, в "пізнанні і реалізації самого себе" через людське спілкування, через чесну повсякденну працю, що приносить особистісне задоволення і користь суспільству. Разом з тим майже половина з них готові до подолання проблем суспільного життя і прагнуть особистого благополуччя і спокою, а також гострих відчуттів, пов'язаних з сьогоденням. Їхня готовність ускладнюється проблемою адаптації до навколишнього середовища. Так, жоден із

Названі і інші інформаційні аспекти підприємницької діяльності є складовою частиною загальної проблеми якісного еволюційного прориву в розвитку підприємництва на Україні взагалі, в Дніпропетровській області і в Кривому Розі зокрема, вирішення якої буде сприяти зменшенню протиріччя між приватним і суспільним інтересом та послабленням економічної, політичної та соціальної напруги в країні. Це актуалізує і робить нагальною проблему використання підприємцями інформаційних технологій і систем у своїй діяльності, вивчення і застосування на практиці прогресивного світового досвіду.

старшокласників *не хоче* жити за принципом "моя хата з краю – я нічого не знаю", Разом з тим, 41.7% - керуються ним у зв'язку з несприятливими соціально-економічними відносинами.

По-третє, більшість старшокласників можна назвати "песимістичними оптимістами", ніж просто "оптимістами". Вдвічі більше тих, хто кожний день зустрічає "іноді з радістю, а іноді з тривогою", ніж тих, хто "завжди з радістю". Очевидно, реалії життя накладають свій відбиток на настрої молоді, що безумовно, погіршує її емоційно-психологічний стан.

Основними причинами цього, вважаємо, є поки що нестабільна ситуація в Україні. Не випадково абсолютна більшість старшокласників серйозно переймається не тільки своїм майбутнім, але й долею своїх дітей, яких вони ще не мають, СНІДом, кризою моралі і культури, зростанням злочинності, погіршенням здоров'я народу, зменшенням тривалості життя, зростанням смертності, національними конфліктами тощо. Тож, старшокласники реально оцінюють сьогоденну Україну і не випадково в їх свідомості недостатньо розвинуті патріотичні почуття до свого міста і особливо до України. У зв'язку з цим досить популярними є еміграційні настрої виїхати за кордон, хоча б до найближчої країни - Росії. Тим самим учні сподіваються мати там для себе краще життя в майбутньому.

По-четверте, усі випускники вже визначилися зі своїм майбутнім: 83,3% хочуть продовжити навчання, а інші — навчатися заочно і працювати. Жодний не хоче залишитися на утриманні батьків, що свідчить про самостійність і спрямованість старшокласників. Щодо обраних професій, то найпопулярнішою є економіст, потім перекладач, менеджер, юрист. До речі 12,5% взагалі ще не визначилися, ким вони хочуть бути, хоча бажують продовжити навчання. Тож, як бачимо, учні обирають ті професії, які і в майбутньому могли б забезпечити їх матеріально. Загалом серед обраних професій є не лише матеріально прибуткові, але й інтелектуально цікаві: авіатор, вчитель, науковець, історик, слідчий, художник, генетик.

Таким чином, можна констатувати, що ціннісно-нормативна система старшокласників має лише певні деформації, які зумовлені, на нашу думку, зовнішніми обставинами, зокрема, нестачею необхідної "інфлайтної" [1, с.63] інформоенергетики, яка б сприяла формуванню позитивно-конструктивного соціального середовища для реалізації старшокласниками своїх життєвих намірів, прагнень та цілей. На думку авторів інфлайтності, суспільство в цілому та будь-який суб'єкт соціуму зокрема є невід'ємною частиною єдиної інформоенергетичної системи Всесвіту та мікроінформоенергетичної системи конкретної людини,